

Hyvinvointitilinpäätös 2019

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (HYTE) Heinolassa 2019

Väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on yksi kuntien perustehtävistä, jota toteutetaan Heinolassa kaikilla toimialoilla ja kaikkien ikäryhmien keskuudessa. Kunnille annettu tehtävä käsittää hyvinvointitiedon seuraamisen, raportoinnin, tiedottamisen, tavoitteiden asettamisen ja olemassa olevien toimintaa ohjaavien ohjelmien kytkemisen osaksi tavoitteellista toimintaa. Kaupunginjohtajan johtoryhmä johtaa HYTE-toimintaa, jonka suunnittelusta ja käytännön toteutuksesta vastaa kaupungin poikkihallinnollinen hyvinvointiryhmä. Ryhmä kokoontui vuoden 2019 aikana 9 kertaa, joista yksi oli kehittämisiltapäivä yhdessä ns. alatyöryhmien puheenjohtajien kanssa. Vuonna 2019 työryhmän toiminnan erityinen painopiste oli yksinäisyyden vähentäminen. Kuntien terveydenedistämisen aktiivisuutta seurataan valtakunnallisesti TEA-viisarin avulla. Vuonna 2019 seurannan kohteena olivat peruskoulujen, kuntajohdon ja kulttuuritoiminnan tiedonkeruut.

Terveydenhuoltolaki (1326/2010 §12) velvoittaa kunnat valmistelemaan hyvinvointikertomuksen kerran valtuustokaudessa ja päivittämään sen vuosittain osana kuntasuunnittelua. HYTE-työn runkona toimivat hyvinvointisuunnitelma 2017–2021 ja kaupungin strategiset ohjelmat. Toiminnassa hyödynnetään kuntaliiton ylläpitämää sähköistä hyvinvointikertomusta, joka tarjoaa alustan hyvinvointijohtamiseen, kunnan toiminnan ja talouden suunnitteluun sekä ennakkovaikutusten arviointien toteutukseen. Suppea hyvinvoinnin raportti annetaan valtuustolle hyvinvointitilinpäätöksenä tasekirjassa. Ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä koskevan lain 523/2015 5 §:n mukainen toimielin, hyvinvointilautakunta, sai vuoden aikana toiminnasta kaksi ajankohtaiskatsausta. Asukkaita koskevaa hyvinvointitietoa kootaan kansallisista, maakunnallisista ja paikallisista tietolähteistä. Osa valtakunnallisesta tiedosta päivittyi sähköiseen hyvinvointikertomukseen automaattisesti. Näitä tietoja tarkasteltiin hyvinvointityöryhmän alatyöryhmissä syksyn aikana. Yhteenvedot ilon- ja huolenaiheista käytiin läpi työryhmän kehittämispäivässä joulukuussa ja niistä koottiin nostot vuoden 2020 toimenpiteiksi.

Ilonaiheena Heinolassa on mm. se, että kaupungissa harrastetaan runsaasti. Mahdollisuuksia tarjoavat monet tahot, aina liikuntatoimijoista nuorisopalveluihin, moniin järjestöihin, seurakuntiin, kirjastoon ja kulttuuritoimijoihin. Nuorten unen määrä on lisääntynyt. Apua ongelmiin uskalletaan tarvittaessa hakea. Uutta työtä syntyy ja syrjäytymisen vaaraa indikoiva toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden nuorten aikuisten määrä on ollut laskusuuntainen viime vuosina. Erityiskorvausoikeus, joka kuvaa melko hyvin pitkäaikaissairastavuutta väestössä, jää alle maan keskiarvon. Säännöllisen kotihoidon piirissä olevien 75 vuotta täyttäneiden asiakkaiden indikaattori on alhaisin verrattuna koko maahan ja verrokkikuntiin. Uudet tulipaikat rantaraitille ovat saaneet kiitosta ja ovat myös ikäihmisten käytössä. Vuosikate on meillä nousussa, poiketen vertailukohteiden kehityksestä.

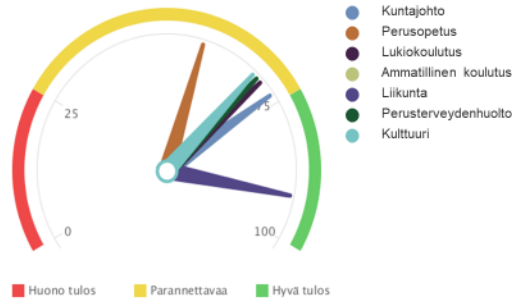
Huolenaiheina puolestaan nousivat asukasluvun ja syntyvyyden lasku sekä huoltosuhteen heikkeneminen. Lapsiperheiden määrä Heinolassa laskee samassa suhteessa kuin muuallakin maassa. Yhden vanhemman perheiden osuus on edelleen kasvussa ja yksin asuvien osuus on kaiken kaikkiaan korkea. Eri ikäisten ihmisten päihteiden käyttö, niiden sekakäyttö sekä niitä kohtaan ilmenevä sallivuus erityisesti nuorten keskuudessa lisääntyy. Sosiaalinen media ja älypuhelin-kulttuuri tuovat hyötyjensä ohella myös paljon haasteita lasten ja nuorten elämään. Niiden kautta tapahtuva seksuaalinen häirintä on lisääntynyt. Työikäisten pitkäaikainen toimeentulotuen tarve on ollut pitkään kasvussa ja työttömien aktivointiaste on matala. Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneiden 25 - 64-vuotiaiden määrä on kääntynyt nousuun. Muistisairaudet ovat lisääntyneet. Omaishoidon tuen indikaattori on maan keskitasoa ja verrokkikuntia matalammalla tasolla. Ikäihmisten psykiatrisen laitoshoidon tarve on kasvanut. Verotulot Heinolassa on maan keskitasoa matalammat. Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit ovat lisääntyneet ja taso on korkeammalla kuin vertailukohteissa.

Poliisin tilastojen mukaan kaikkien rikosten määrä on lähes puolittunut edellisen vuoden vastaavaan jaksoon verrattuna, mutta huumausaine ja väkivaltarikoksissa oli kasvua.

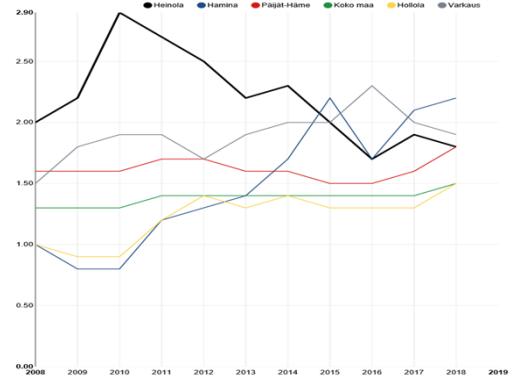
Hälytystehtävien määrä on kokonaisuutena laskenut. Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrän lasku on tasoittunut. Muita huomioita ovat erikoissairaanhoidon avohoitokäyntien kasvu ja alkoholin myynnin korkea määrä asukasta kohden.

TEA-VIISARI 2018-2019

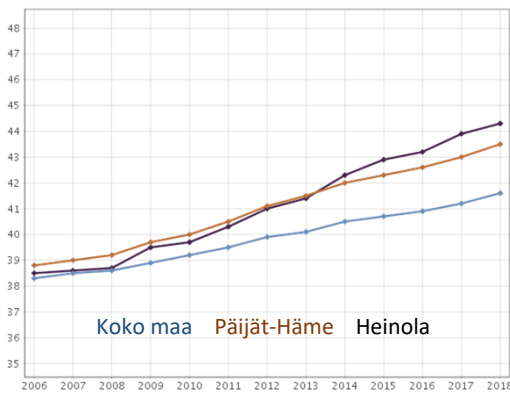
Kaikki sektorit: Heinola 2019

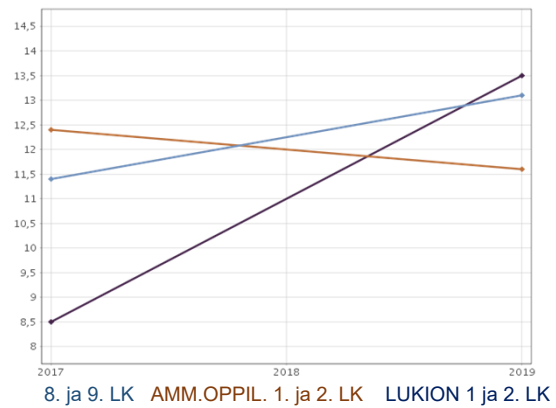
KODIN ULKOPUOLELLE SIJOITETUT 0 - 17-V, % VASTAAVANIKÄISESTÄ VÄESTÖSTÄ (THL)

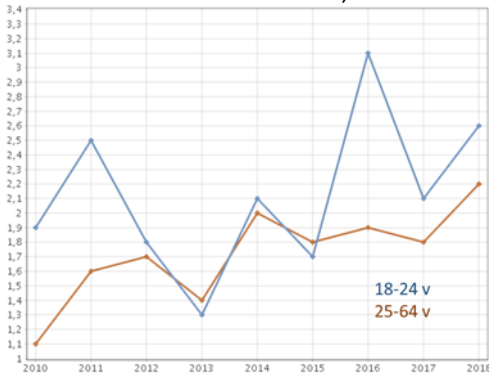
KESKIASTEEN KOULUTUKSEN SAANEET, % 20 VUOTTA TÄYTTÄNEISTÄ

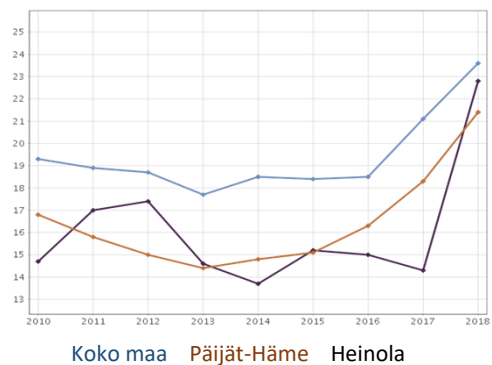
TUNTEE ITSENSÄ YKSINÄISEKSI %, Heinola

EHKÄISEVÄÄ TOIMEENTULOTUKEA SAANEET % vastaavan ikäisestä väestöstä, Heinola

MIELENTERVEYSPERUSTEISESTI SAIRAUSPÄIVÄRAHAA SAANEET 25-64 -VUOTIAAT/1000 VASTAAVAN IKÄISTÄ

Toimenpiteitä vuonna 2019

Työtä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tehdään kaikilla toimialoilla ja monen tahon toimesta paljon. Koulunuorisotyötä on lisätty ja opiskeluhoitoa vahvistettu. Lasten ja aikuistenkin liikkumisen lisäämisen mallit ovat saaneet laajaakin huomiota. Asumisen ympäristön puitteita ja turvallisuutta on parannettu eri tavoin esteettömyys ja valaistus huomioiden. Terveellisten elämäntapojen lisäämiseen on kiinnitetty huomiota mm. sydänmerkkiaterioiden, energijuomien myynnin rajaamisen yli 15 vuotiaalle -kampanjan, ylijäämäruokajakelun sekä liikkumisen mahdollisuuksien parantamisen (seniorikuntosali, ulkoilureittien merkinnät, tekonurmikenttä, leikkipuistorakenteet, liikuntakaveritoiminta ja työttömien maksuton KKI) avulla. Puuttumisen malleja on päivitetty. Yhteisöllisyyteen on panostettu (mm. ”Heinolassa sanotaan hei”-kampanja). Työllisyyskehittämisen yhteistyömalli käynnistettiin ja nuorten ja aikuisten työpajat yhdistettiin. Myös varhaisia tukimuotoja on kehitetty ja osallistumisen ja itsenäisen asioinnin mahdollisuuksia on parannettu kuljetusratkaisujen avulla. Etsivä vanhustyö kehitti toimenpiteitä ikäihmisten hyvinvoinnin edistämiseksi. Tiedottamisen näkökulmasta merkittävää on ollut kaupungin sähköisten kanavien lisäksi oppaat ikäihmisille ja ”Minun harrastukseni”-vihkonen.

Vuoteen 2020

Yksinäisyyden vähentäminen jatkuu HYTE-työn painopisteenä edelleen. Sen ympärille on koottu toimenpiteinä lasten ja nuorten sosiaalisten taitojen vahvistaminen, Heinolan mallin kehittäminen Islannin toiminnan pohjalta, päihde- ja mielenterveyspalveluiden toimintamallien vahvistaminen, moniammatillinen palvelumalli työllisyyspalveluissa, omaishoitajuudesta tiedottaminen sekä kaupungin kävely- ja pyöräilyreittien edelleen kehittäminen. Myös ennakkovaikutusten arvioinnin käytänteitä vahvistetaan. Maakunnallinen HYTE -yhteistyö tuottaa yhteisiä linjauksia HYTE-kärkiin, indikaattoreihin sekä yhteistä valmistautumista keväällä 2021 laadittaviin kuntakohtaisiin laajoihin hyvinvointikertomuksiin.

Heinolan kaupungin hyvinvointityöryhmä